

Vyjádření k diplomové práci Bc. Hany Valáškové Projevy globalizace ve městech, na příkladu měst: Praha a Brno

Diplomová práce Bc. Hany Valáškové je jednou z mála, pokud snad dokonce jen jedinou studií, která se u nás ze *sociologického* hlediska pokusila popsat projevy globalizace *na úrovni českých měst*. Toto obtížné téma si autorka zvolila navzdory neexistenci dostatečné opory v (domácí) sociologické literatuře, která by se, pokud mi je známo, dosud zabývala globalizací a jejími projevy hlavně v obecné teoretické poloze a na makroúrovni. O globalizaci v městském prostředí psali ze své perspektivy čeští sociální geografové, nejvíce se však u nás globalizací v obecné poloze zabývá filozofická a ze svého hlediska ekonomická literatura. V tomto kontextu je tedy posuzovaná práce odvážným pokusem vstoupit na dosud málo dotčený terén.

O převzetí role vedoucího své diplomové práce mne požádala Hana Valášková někdy v polovině r. 2011, když se po jistém tématickém tápání definitivně rozhodla zabývat se v ní projevy globalizace v prostředí českých měst, a to na příkladu Prahy a Brna. Bylo zřejmé, že zpracování aktuálního, ale u nás zatím ze sociologického hlediska v empirické poloze téměř nedotčeného tématu (jistou pozornost mu věnovali sociální geografové) bude náročné, také kvůli krátké době, která byla pro jeho zpracování k dispozici. Ke koncepci práce a jednotlivých jejích kapitol a také k první verzi resp. nástinu některých z nich, jsme se s kolegyní Valáškovou několikrát (naposledy v polovině prosince 2011) sešli nebo komunikovali po Internetu a jejich většinou předběžné znění diskutovali. K diskusi posledních částí práce a také její konečné redakce však už vzhledem k časnému termínu odevzdání nezbyl čas. S tou jsem měl možnost seznámit se až ve výtisku předloženém k obhajobě.

Práce má logickou obsahovou strukturu – člení se do dvou přibližně stejně rozsáhlých částí. *V první z nich* autorka diskutuje postupně pojem globalizace a pojmy příbuzné, projevy globalizace v městském prostředí a různé přístupy k její operacionalizaci a měření, uvádí a vymezuje pět tématických okruhů, na základě kterých hodlá globalizaci na úrovni měst sledovat (ekonomika, kultura, prostorová mobilita obyvatel, povaha sociálně-prostorových procesů, komunikace a doprava). Ilustruje použití ukazatelů globalizace měst v mezinárodních klasifikacích a žebříčcích, kde se seřazují města podle míry jejich různě operacionalizované globalizace. Zde popsané tři hierarchie měst představují příspěvek k tomuto tématu..

Druhá část práce je pak věnována konkrétním, na datech dokládaným projevům globalizace v Praze a Brně - dvou největších městech našeho státu. Tyto projevy autorka sleduje z hlediska již zmíněných pěti tématických okruhů, v nichž se globalizace na úrovni měst může zejména projevat. Dokládá je daty ekonomické a demografické statistiky, ze sčítání lidu a dalších zdrojů a uvádí tato data formou grafů, tabulek a přehledů (u kulturních událostí). Jestliže první z obou částí práce přinesla spíše vymezování a strukturaci problému a přehled založený převážně na literatuře, je její druhá, o data se opírající část, vlastním empirickým příspěvkem autorky. Z hlediska úrovně jejich zpracování vychází podle mého mínění tato druhá část práce o něco příznivěji.

Skutečnost, že přístup k problematice je spíše popisný - autorka neformuluje a neověřuje žádné hypotézy, je vzhledem k novosti tématu pochopitelný.

K práci lze vyslovit několik spíše drobných připomínek:

V první dílu by si zasloužily kvalitnější zpracování, lepší formulační úroveň a také vhodnější reference některé části kapitoly *3.1. Teoretická východiska globalizace*. Část *3.2. Globalizace*

a město mohla být z hlediska svého obsahu vhodněji zařazena do kapitoly 4. V kapitole 4. mohla autorka více vytěžit z prací *Saskii Sassen* – např. na s. 30 mohla být zmíněno i její tvrzení o vyprazdňování střední části stratifikačního žebříčku v globálních městech. Zajímavá a informativní je v témže oddíle prezentace různých klasifikací a žebříčků světových měst z hlediska stupně jejich globalizace, které jsou k dispozici v literatuře.

V kapitole 4. *Globalizace ve městech* by se hodilo lépe vysvětlit, proč byly zvoleny a dále používány právě tam uvedené dimenze globalizace měst.

Zbytečné zde bylo vysvětlovat pro sociology běžný pojem *indikátor*, navíc odkazem na Petruskovy Dějiny sociologie. Když už tento pojem vysvětlen být měl, tak snad odkazem na některou učebnici metod sociologie.

Odkaz na L. Wirtha na s. 20 nemá věcný vztah k diskutované tématice.

Přeshraniční partnerství měst by mohlo být považováno spíše za ukazatel politické složky globalizace (se kterou se ale v této práci nepočítá) než globalizace kulturní.

Mezinárodní komunikační propojení města by kromě jeho leteckého spojení s cizinou mohlo být vyjádřeno také dalšími způsoby jeho přeshraničního komunikačního propojení – propojením silničním, železničním a telekomunikačním.

Pozice města v síti letecké dopravy – v práci použitý ukazatel jeho zapojení do globální sítě měst, by měla být sledována pomocí počtu a cestujících *zahraničních* spojů nikoliv také spojů domácích.

V úvodu druhé části práce (kapitoly 6) by se hodilo znovu připomenout, proč jako *případová města* byly zvoleny města Praha a Brno.

Několik v textu zmíněných prací *není uvedeno v seznamu literatury*: Budd (1998), Hodos (2002), Mulíček (2004).

Práce se svými 67 stránkami má ve srovnání s jinými diplomovými pracemi poměrně skromný rozsah.

Diplomovou práci Bc. Hany Valáškové doporučuji přijmout zejména s ohledem na skutečnost, že otevírá a přehledným způsobem ze sociologického hlediska představuje problematiku globalizace v našich největších městech, téma v naší urbánní sociologii zatím nezpracované. Klasifikuji ji známkou 3.

Michal Illner

22.1.2012